

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalın!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara , 17 Kânunsani , 1929

Sayı: 112

Nobel Edebiyat Mükâfatını Kazanan

Zigrid Undset

Onun ismini ilk defa olarak duyalı dokuz seneyi buluyor. Romada idim, ve pek aziz bir Norveçli arkadaşım vardı ki, İpsene (İbsen) olan aşkıma tahammül edemiyerek, memleketininim bütün başka edip ve şairlerini, kelimeleri zahmetle yakalıyan ve şivesi epi bozuk fransızcasile uzun uzun anlatır, sayfeler tercüme eder, bunlarda İpsende gayrimevcut güzellikler ve derinlikler bulmak ve hele bunları kabul ettirmek için yorulmaktan üşenmezdi. İpsenin artık seneyi bulan velâdetinin yüzüncü yıl dönümü münasebetile yazılmış hesapsız etütlerden birinde görmüştüm ki, büyük adamın ilk piyesleri leh ve aleyhte müthiş heyecanlar uyandırdığından, taraftarlarile aleyhdarları arasında pürihtiras münakaşalar olurmuş, ve keyfiyetten yani bu münakaşaların şekil ve neticelerinden bizar kalan ev sahipleri, toplaşma davetiyelelerinde «İpsenin yeni eserinden bahis memnudur.» diye hassaten yazmağa başlamışlar. İpsen, zaferini millete ve dünyaya tastik ettirtikten sonra hayatına da veda edeli seneler geçmişken de, bu arkadaşım da halâ o eski zamanların kendisine aleyhdar saflarındaki ruh ve zihniyet kalmıştı. Ve İpsenden çok yüksek birer san'atkâr diye isimlerini saydığı üdeba meyanında, eskilerden Björnsonu (Bjoernson) ve yenilerden de tam o sene Nobel

edebiyat mükâfatını almış olan knut Hamsunu (Knud Hamsun) daima zikrederdi. Bir kerre de, henüz genç olmakla beraber, büyük bir istikbale namzet bir şahsiyet olarak işte bu kadını, İsveç Akademisi tarafından bu defa Nobel edebiyat mükâfatı kendisine verilen Madam Zigrit Unseti anlatmıştı. Beş seneden beri toprakta toprak olan o arkadaşım berhayat olaydı, hüküm ve tahmininden dolayı kendisini tebrik etmek isterdim. Ve bu çok nakıs yazıda, hatırasınıyada kendimi borçlu bildim. Şunu da ilâve edeceğim ki, lisanını bilmediğim gibi bir tarihte pek yaklaştığım halde maal'esef ziyaret te edemediğim bir memleketin edebî bir şahsiyetinden bahsetmek elbette hakkım değildi. Fakat, ve kimbilir kaç sene, Norveççeyi öğrenmiş ve norveç edebiyatını bihakkin tetkik etmiş bir türk muharriri istemek manasız bir hayal olacaktır. Ve ancak bu düşünce ile dir ki, bu kısa makaleyi yazıyorum.

Untsetin ismini 1920 senesi içinde ve daha genç bir kadın diye duydum, demiştim. Bu sefer garp matbuatının verdiği bibliografik malûmattan anlıyorum ki, o zaman otuz dokuz yaşında imiş, çünkü 1882 de doğmuş. Ve ilk eseri olan (Madam Mart ulye) isimli bir kısa romanını 1907 de neşrettiğine göre, o zaman ondört senelik bir hayatı edebiye sahi-

bimış. Bu, ve bunu takip eden (Bahtiyarlık çağı), en meşhur eserlerinden biri olan (Jenni), (Zavallı adamlar), (İlk bahar), (Sihirli aynanın şaşaası) gibi romanlarında ictimai hedefler varmış, ve bunlarda daima çehrei esasî olan bir kadın, çocukluğunda terbiyesine gösterilen lâkaydiden dolayı hayat yollarında azap çekermiş.

Ben onun hüviyetini tanımağa başladığım zaman, Untset temâmile yeni bir sahaya girmiş ve ictimai roman yerine tarihî roman yazmağa koyulmuştu. Eserleri için dekor olarak, Norveçin on üçüncü ve on dördüncü asırlarını intihap etmiş ve (Loransın kızı Kristin) isimli büyük silsilenin (Gelin tacı) unvanlı cildini neşretmiş bulunuyordu. Bil'âhara (zevce) ve 1922 de (Salip) ath ciltlerini neşretti. Bunlar, üçü de kalın ve beheri beş altı yüz sahifelik birer kitaptı. Ve bunları, aynı silsilenin (Olaf Odunsön) isimli iki cildi takip ve ikmal etti. Muharrirenin pederi İnguvalt Untset (İngwalt Undset) isminde ve maruf bir müverrih olduğu için, kurun vustadaki Norveç hayatına ait malûmatı ondan almış olduğunu söyleyen münekkitler, bu romanlarda tarihin pek te hakim olmayarak uzak bir dekor şeklinde kaldığını de beyan etmektedirler. Norveçli romancı her şeyden evel ve tarihten çok ziyade, kendi mah-

lukâtını sevmiş ve onlarla meşgul olmağı tercih etmiş. Ve hele bütün bu ciltlerde ve ta çocukluğundan beri her safhasile hayatı takip edilen asıl kahraman İngun isimli kadının, her memleket edebiyatının kıskanacağı kadar kuvvetli ve güzel bir kadın siması olduğunda ittifak ediliyor. Fakat bir iki kahraman için beş kalın cilt! Gayrı ihtiyarî, pek velût bir romancı olan Şerbüleyin (Cherbuliez) Fransız akademisine kabulünde meclis namına onu kabul ve nutkuna cevap veren Rönanın (Renan) bir cümlesini, iğneli bir cümlesini, «romancıların en büyük saffetlerinden biri de insanın her yazdıklarını okumağa vakitleri olduğunu zannetmeleridir», demesini hatırlıyorum. Ve alehusus ki, bütün şimal edebiyatlarında gördüğümüz bir kusurla, bu tarihî romanlarda bir az fazla uzatılmış ve hatta tekrarlarla dolu sahnelerin mebzuliyeti inkâr olunmuyor. Fakat, aynı zamanda da, münekkitler, Zigrî Untsetin hakikî bir şair ruhunun heyecan ve ateşlerle yazdığını söylemekte müttefiktirler. Ve eserlerinin hepsinde, bütün mahlûkatını, Allaha itirafî günah ile huzur ve sükûne erişmek hakkındaki katolik felsefesine riayet ve ya ademi riayet suretile bedbaht bırakıyor yahut saadete iriştiriyor. Ve Nobel edebiyat mükâfatlarında san'at için san'at nazariyesinden ziyade ahlâk nazariyelerine hizmet eden ediplerin tercih edilmesi, Untsetin intihabında müessir olmuş olsa bile, kendisinin de din değiştirip katolik olması, sade hikâyeler ve vak'alar yaratan bir dimağa ve cazip bir lisana değil, hem de coşgun ve ateşli bir ruha malik olduğunu gösterir.

Untsetle Fransa yeni tanıyor. Fakat memleketleri de hele lisanları da yakın olduğundan, gerek Almanya ve gerek İngiltere, romancının eskiden beri

aşınası bulunuyorlardı. Memleketimizde ise maatteessüf henüz hemen bütün Norveç edebiyatı meçhuldur. Köprülüzade Fuat beyfendinin Björnson hakkında eskiden Servetifünunda çıkan kuvetli bir makaleleri ile İpsen hakkında Hayatın ve Knut Hamsun için Milliyetin neşrettikleri birer makaleden başka, bu hususta bir yazı hatırlamıyorum. Ve mütercimlerimizin bir kaç oynak fransız muharririne hasrettikleri kalemlerini bu edebiyatın sert ve bâkir havalı iklimine sevk etmeleri, bizim edebiyatımız için, pençereleri kalın perdelerle kapalı ve havasız bir hasta odasına taze bir ziyanın hücumu kadar faydalı ve güzel olacaktır.

NAHİT SİRRİ

N. S.

Opera

Gördüm bir çift göz gibi gözlerin yandığını,
Tek baş gibi başların göğse yaslandığını
Ölü bir çocuk sesi çıkarınca kemanlar.

Hava çıplak bir tenden daha ılık bir şeydi:
Bilekten kesik bir el gibi alnıma deydi
Zamanlar, O arkamda bıraktığım zamanlar.

Duydum bir kuş sesile can veren fülütleri;
Sallandı gözlerimde bahçemin söğütleri;
İçimde bir kuş öttü örselenmiş sesile.

Hep benim bu tellerin üstünde gezen eller;
Büyüyor nefesimle şimdi viyolonseller.
Dinle bu benim şarkım, bu benim şarkım dinle!

Nasıl şaha kalkarsa bütün bir gölün suyu,
Dinle, şimdi yayları boğan bu uğultuyu;
Hisset dudaklarına gelen kanın tadını.

Yanağında yer eden bir tel kızıl saç gibi,
Henüz kana bulanmış sıcak bir kırbaç gibi
Yüzünde duyacaksın sesimin tokadını!

SABRİ ESAT